

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Рішення вченої ради університету
«25» жовтня 2021 року,
протокол № 3.**

**Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор**

_____ **Олег ОМЕЛЬЧУК**

«25» жовтня 2021 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 Туризм
галузі знань 24 Сфера обслуговування**

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИК:

Старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування, кандидат економічних наук
«24» вересня 2021 року

_____ Петро СЕМ'ЯНЧУК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри публічного управління та адміністрування
«28» вересня 2021 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри, доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, доцент
«28» вересня 2021 року

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка
«29» вересня 2021 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«21» жовтня 2021 року, протокол № 2.

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«21» жовтня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 4
3. Програма навчальної дисципліни	– 6
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 8
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 8
4.2. Аудиторні заняття	– 8
4.3. Самостійна робота студентів	– 9
5. Методи навчання та контролю	– 9
6. Схема нарахування балів	– 9
7. Рекомендовані джерела	– 11
7.1. Основні джерела	– 11
7.2. Допоміжні джерела	– 11
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 17

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 24	Сфера обслуговування
2. Код і назва спеціальності	– 242	Туризм
3. Назва спеціалізації	–	Спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Рекреаційна географія
5. Тип дисципліни	–	вибіркова
6. Код дисципліни	–	ППВ 5.5.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	третій
10. Семестр	–	шостий
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 4 / 120	
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 42	
% від загального обсягу	– 35	
лекційні заняття (годин)	– 18	
% від обсягу аудиторних годин	– 43	
семінарські заняття (годин)	– 24	
% від обсягу аудиторних годин	– 57	
самостійна робота (годин)	– 78	
% від загального обсягу	– 65	
тижневих годин:		
аудиторних занять	– 3,0	
самостійної роботи	– 5,6	
12. Форма семестрового контролю	–	екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		

1) попередні дисципліни	– ЗПВ 1.1 Екологія
ППО 1 Рекреаційні комплекси Світу
ППО 5.1 Географія туризму
ППО 5.2 Туристичне країнознавство
ППО 9 Рекреологія
2) супутні дисципліни	–
3) наступні дисципліни	– ППВ 6.5 Спеціалізований туризм
(лікувально-оздоровчий, екологічний, сільський, спортивний)
14. Мова вивчення дисципліни	– Українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни

К 05 Прагнення до збереження навколишнього середовища.

К 15 Знання та розуміння предметної області і розуміння специфіки професійної діяльності.

К 17 Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

К 20 Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

К 26 Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

Результати навчання

ПР 02 Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР 03 Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПР 04 Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР 05 Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ПР 09 Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	називати етапи становлення та розвитку рекреаційної географії як науки;
1.2)	відтворювати основні поняття рекреаційної географії;
1.3)	відтворювати цикли рекреаційної діяльності;
1.4)	класифікувати рекреаційну діяльність та рекреаційні ресурси;
1.5)	описувати базову модель територіальної рекреаційної системи;
1.6)	класифікувати територіальні рекреаційні системи;
1.7)	відтворювати загальні засади та схеми рекреаційного районування;
1.8)	відтворювати функціональну модель рекреаційного природокористування.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зв'язок рекреаційної географії з іншими науками;
2.2)	інтерпретувати зміст рекреаційних потреб і рекреаційної діяльності;

2.3) прогнозувати спрямованість міжнародних рекреаційних потоків;
2.4) пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) застосовувати на практиці методи дослідження рекреаційної географії;
3.2) працювати з природними рекреаційними ресурсами;
3.3) працювати з історико-культурними рекреаційними ресурсами;
3.4) працювати з соціально-економічними рекреаційними ресурсами;
3.5) розпізнавати проблеми у сфері рекреаційної діяльності та визначати шляхи їх ефективного розв'язання.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій;
4.2) досліджувати основні фактори рекреаційного розвитку територій;
4.3) здійснювати порівняльний аналіз рекреаційних регіонів світу;
4.4) вивчати рекреаційні потреби суспільства, досліджувати зміни у соціальному складі рекреантів та визначати перспективні форми організації рекреації.
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) узагальнювати результати дослідження рекреаційних потреб та умов їх задоволення;
5.2) узагальнювати результати аналізу рекреаційної діяльності.
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати поточний рівень задоволення рекреаційних потреб та перспективи його підвищення;
6.2) володіти методикою оцінювання рекреаційних ресурсів;
6.3) обчислювати показники ефективності рекреаційної діяльності.
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багато вимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) генерувати ідеї щодо кращого задоволення рекреаційних потреб і підвищення ефективності рекреаційної діяльності;
7.2) формулювати сучасні завдання рекреаційної географії та обґрунтовувати нові підходи до їх виконання;
7.3) надавати пропозиції щодо трансформування моделі територіальної рекреаційної системи відповідно до сучасних вимог;
7.4) удосконалювати відомі схеми рекреаційного районування;
7.5) надавати пропозиції щодо удосконалення функціональної моделі рекреаційного природокористування.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Рекреаційна географія як наука

Поняття, предмет і об'єкт Рекреаційної географії. Основні завдання Рекреаційної географії. Зв'язки Рекреаційної географії з іншими дисциплінами. Методи Рекреаційної географії. Основні напрями рекреаційно-географічних досліджень. Місце Рекреаційної географії у системі наук соціально-географічного циклу. Співвідношення понять

Рекреаційної географії, їх систематизація: рекреація, вільний час, рекреаційні потреби, рекреаційні ресурси, рекреаційна територія, рекреаційний потенціал, рекреаційне освоєння, рекреаційна освоєність території, рекреаційне навантаження.

Тема 2. Рекреація та рекреаційна діяльність

Рекреація як система уявлень про діяльність людей у вільний час і простір, в якому вона відбувається. Передумови становлення і розвитку рекреації. Соціально-економічна сутність рекреації. Основні функції рекреації. Співвідношення понять «рекреація», «туризм», «екскурсія», «міграція». Визначення понять «туризм», «лікування», «відпочинок» як основних форм рекреації; їх трактування на законодавчому та науковому рівнях.

Поняття рекреаційних потреб суспільства. Рекреаційні потреби як основа організації рекреаційної діяльності. Характеристика суспільних, групових і особистих рекреаційних потреб. Рекреаційні потреби в Україні і в Світі. Поняття і структурні особливості рекреаційної діяльності. Цикли рекреаційної діяльності. Класифікації рекреаційної діяльності стосовно окремої країни, залежно від мети подорожі, залежно від засобу пересування, залежно від тривалості подорожі, залежно від сезонності, складу групи, віку, організаційних форм, форм фінансування, територіального охоплення.

Тема 3. Рекреаційні умови і рекреаційні ресурси.

Зміст понять «рекреаційні умови» і «рекреаційні ресурси». Підходи до класифікації рекреаційних ресурсів. Природні рекреаційні ресурси. Історико-культурні рекреаційні ресурси. Соціально-економічні рекреаційні ресурси. Рекреаційний потенціал території. Методи оцінювання рекреаційного потенціалу.

Тема 4. Соціально-економічні, матеріально-технічні та організаційні передумови розвитку рекреаційно-туристичної індустрії

Умови і чинники формування рекреаційного попиту. Порядок формування рекреаційної пропозиції. Компонентна структура рекреаційно-туристичної індустрії. Соціально-економічні передумови ефективності функціонування рекреаційно-туристичної індустрії.

Тема 5. Галузева рекреаційна географія

Галузева структура рекреаційної географії. Поняття «рекреаційна галузь» та «індустрія туризму». Умови та чинники розвитку різних галузей рекреаційної географії. Класифікаційні одиниці рекреаційної галузі. Лікувально-курортне господарство. Оздоровчо-спортивна діяльність. Пізнавальна рекреаційна діяльність. Розважальна рекреаційна діяльність. Діловий туризм.

Тема 6. Теоретичні основи рекреаційного районування. Рекреаційні регіони Світу

Загальні засади та основні схеми рекреаційного районування. Мета рекреаційного районування. Таксономічні одиниці рекреаційного районування. Визначення поняття «рекреаційний район», його характерні властивості. Ознаки рекреаційних районів і методика їх виділення. Таксономічні одиниці рекреаційного районування нижчого таксономічного рангу. Загальна характеристика обсягів і тенденцій світового рекреаційного процесу. Міжнародні рекреаційні потоки. Чинники, що впливають на формування та географічну спрямованість міжнародних туристичних та рекреаційних потоків. Країни-експортери і країни-імпортери в міжнародному туризмі. Різні підходи до рекреаційного районування світу.

Тема 7. Європейський та Азійсько-Тихоокеанський рекреаційні регіони

Туристично-рекреаційний потенціал Європи. Туристично-рекреаційний потенціал Азії. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіонах. Туристичні центри

рекреаційних регіонів. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства Європи й Азії.

Тема 8. Американський, Африканський та Близькосхідний рекреаційні регіони

Туристично-рекреаційний потенціал Америки. Туристично-рекреаційний потенціал Африки. Туристично-рекреаційний потенціал Близького Сходу. Передумови та чинники розвитку рекреації і туризму в регіонах. Туристичні центри рекреаційних регіонів. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства Америки, Африки та Близького Сходу.

Тема 10. Рекреаційна географія України.

Рекреаційний потенціал Поліського туристського району. Рекреаційний потенціал Центрального туристського району. Рекреаційний потенціал Південного туристського району. Рекреаційний потенціал Південного берегу Криму. Рекреаційний потенціал Карпатського туристського району. Рекреаційна діяльність в Україні: проблеми та шляхи їх розв'язання.

Сутність і функціональна модель рекреаційного природокористування в Україні. Охорона природи як одна з функцій рекреаційного природокористування в Україні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	У т о м у ч и с л і				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Інд. завд.	СРС
1.	Рекреаційна географія як наука	12	2	2	-	-	8
2.	Рекреація та рекреаційна діяльність	12	2	2	-	-	8
3.	Рекреаційні умови і рекреаційні ресурси	14	2	3	-	-	9
4.	Соціально-економічні, матеріально-технічні та організаційні передумови розвитку рекреаційно-туристичної індустрії	14	2	3	-	-	9
5.	Галузева рекреаційна географія	14	2	3	-	-	9
6.	Теоретичні основи рекреаційного районування. Рекреаційні регіони Світу	14	2	3	-	-	9
7.	Європейський та Азійсько-Тихоокеанський рекреаційні регіони	14	2	3	-	-	9
8.	Американський, Африканський та Близько-Східний рекреаційні регіони	14	2	3	-	-	9
9.	Рекреаційна географія України	12	2	2	-	-	8
	Усього	120	18	24	-	-	78

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до деяких теми.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.3. Тематика самостійних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.4. Самостійні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- повідомлення про виконання самостійних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у письмовій формі.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

Структура екзаменаційного білету включає 3 теоретичних питання.

Зразок екзаменаційного білета:

1. *Галузева структура рекреаційної географії.*
2. *Ознаки рекреаційних районів і методика їх виділення.*
3. *Туристично-рекреаційний потенціал Європи.*

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рисунку:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч. посібник. Київ: Знання, 2008. 343 с.
3. Покоłodна М.М. Рекреаційна географія: навч. посібник. Харків: ХНАМГ, 2012. 275 с.
4. Рекреаційна географія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Д.Д. Гурова, М.О. Фролов, С.М. Журавльова, Т.С. Кукліна, О.М. Сердюк. Запоріжжя: ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2010. 92 с.
5. Сажнева Н.М. Рекреаційна географія: навч. посібник. Мелітополь: Люкс, 2008. 329 с.
6. Сажнева Н.М., Арсененко І.А. Рекреаційна географія та туризм (словник-довідник сучасних термінологічних понять): навч. посібник. Мелітополь: Люкс, 2007. 254 с.
7. Скрипник Н.Я., Сердюк А.М. Рекреаційна географія: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2013. 296 с.
8. Смалъ І.В. Основи географії рекреації і туризму: навч. посібник. Ніжин: Видавництво НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. 264 с.
9. Стафійчук В.І. Рекреалогія: навч. посіб., стереотипне видання. Херсон, ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 428 с.
10. Чир Н.В. Рекреаційна географія: навч.-метод. посібник. Мукачєво: вид-во Дишкант С.Я., 2019. 156 с.

7.2. Допоміжні джерела

11. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2001. 395 с.
12. Безуглий І.В. Імперативи розробки стратегії еколого-економічного розвитку рекреаційно-туристичних систем. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 3. С. 84–90. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/7561>.
13. Бобирасва О.В. Рекреація в системі розширеного суспільного відтворення. *Вісник Київського Національного університету ім. Т.Г. Шевченка*. 2002. Вип. 55. С. 100–108.
14. Ванієва А. Методичні засади оцінки туристично-рекреаційних ресурсів та їх впливу на конкурентоспроможність туристичних продуктів та послуг. *Бізнес-навігатор*. 2013. № 2. С. 277–281. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2013/31_2013/54.pdf.
15. В'юн В.Г., Гайдаєнко О.М. Теоретичні аспекти управління розвитком та формуванням рекреаційних територій. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2007. № 2. С. 91–97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2007_2_15.
16. Гайдаєнко О.М. Методичні підходи до еколого-економічної оцінки можливостей використання рекреаційних ресурсів. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Дніпропетровськ: ДНУ. 2008. Вип. 237. С. 749–758.
17. Герасимчук З.В., Глядіна М.В. Регіональна політика розвитку рекреаційної сфери: механізм формування та реалізації: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2006. 164 с.
18. Герасимчук З.В., Дашук Ю.Є. Сутність розвитку рекреаційного потенціалу регіону та концептуальні особливості його забезпечення. *Збалансоване природокористування*. 2014. № 2. С. 9–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2014_2_4.
19. Горин Г.В. Моніторинг рекреаційно-туристичного потенціалу та інвестиційної привабливості регіону. *Збалансоване природокористування*. 2016. № 4. С. 97–104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2016_4_22.
20. Горин Г.В. Організаційно-економічний механізм функціонування рекреаційно-туристичного потенціалу регіону. *Збалансоване природокористування*. 2015. № 2. С. 24–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2015_2_7.
21. Родіонова І.В. Фінансове забезпечення розвитку туристично-рекреаційної сфери в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 1. С. 152–155. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2017/2017_1/jrn/pdf/32.pdf.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

http://tour.com.ua/	- Туристичний портал
http://unwto.org	- UNWTO
http://whc.unesco.org	- Офіційний сайт світової спадщини ЮНЕСКО
http://www.wttc.org/eng/Tourism_Research/Economic_Data_Search_Tool/index.php	- Всесвітня рада з туризму і подорожей (TheWorldTravel&TourismCouncil)
http://tourlib.net/ua.htm	
http://vseproturizm.blogspot.com/	- Все про туризм. Туристична бібліотека.
http://otiumportal.com/	- Все про туризм
http://stranamira.com/	- Туристичний портал
https://asean.org/	- Туристичний ресурс «Країни світу»
	- Туристична асоціація країн Східної Азії (БАТА)
https://www.iata.org/index.htm	- Міжнародна асоціація повітряного транспорту
https://mkip.gov.ua/content/turizm.html	Міністерство культури та інформаційної політики України
http://www.freefullpdf.com/	База даних наукових публікацій
http://www.nbuiv.gov.ua	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
http://lib.rada.gov.ua/static/about/wellcome.html	Бібліотека Верховної Ради України
http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3	Наукова бібліотека імені М.Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
https://library.ukma.edu.ua/	Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»